

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

(σελίδες σχολικού βιβλίου 25 – 28)

1.2 Η Επιχείρηση

1.2.1 Εισαγωγικές έννοιες

Η επιχείρηση αποτελεί ένα στοιχείο της κοινωνίας μας, το ίδιο σημαντικό με την οικογένεια.

Το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων διαθέτει το ένα τρίτο περίπου από το χρόνο του στις επιχειρήσεις.

Τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που καταναλώνονται, προέρχονται από αυτές.

Η απασχόληση και το εισόδημα των περισσότερων ανθρώπων, καθώς και η εξέλιξη της οικονομίας κάθε χώρας, εξαρτάται από τις επιχειρήσεις.

Η επιχείρηση αποτελεί ασφαλώς μια κοινωνική οργάνωση, ξεχωρίζει όμως από αυτή, γιατί συνδέεται με την έννοια του “επιχειρείν” ή της επιχειρηματικότητας.

Πρακτικά, η έννοια αυτή

σημαίνει το συνδυασμό των συντελεστών παραγωγής με σκοπό τη δημιουργία υλικών αγαθών ή υπηρεσιών.

εμπεριέχει το στοιχείο της εισαγωγής και εφαρμογής καινοτομιών.

εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου, που σημαίνει ότι κάθε επιχειρούμενος συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής μπορεί να αποτύχει στον σκοπό του.

1.2.1.1 Η Επιχείρηση ως Παραγωγική Μονάδα – Οικονομική Οργάνωση

Η επιχείρηση αποτελεί μια παραγωγική - οικονομική μονάδα που

συνδυάζει και αξιοποιεί τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, γνώση, τεχνολογία κτλ.)

προκειμένου να παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες

με σκοπό τη διάθεσή τους μέσω του μηχανισμού της αγοράς στους καταναλωτές

Αποτελεί, δηλαδή, την οργάνωση που παράγει πλούτο, με την έννοια των αγαθών με τα οποία ικανοποιούνται ανθρώπινες ανάγκες.

Η επιχείρηση συμμετέχει σε κάθε οικονομική δραστηριότητα, αφού, προκειμένου για παράδειγμα να παράγει, παίζει τους ρόλους

του επενδυτή,

του καταναλωτή,

του αποταμιευτή,

του δανειζόμενου κτλ.

Είναι, όμως όλες οι παραγωγικές μονάδες επιχειρήσεις; Το δημόσιο ερευνητικό ίδρυμα, το δημόσιο λύκειο αποτελούν αναμφισβήτητα παραγωγικές μονάδες, είναι όμως επιχειρήσεις; Η απάντηση είναι ασφαλώς όχι. Σε τι λοιπόν διαφέρουν από το ιδιωτικό νοσοκομείο ή σχολείο, τα οποία είναι επιχειρήσεις;

Δύο είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που διακρίνουν τις επιχειρήσεις από τις υπόλοιπες παραγωγικές μονάδες

Η επιχείρηση παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες τα οποία τα διαθέτει έναντι μιας αξίας ανταλλαγής μέσω του μηχανισμού της αγοράς. Έτσι, η ύπαρξή της εξαρτάται από την ικανότητα να αποκτά έσοδα και κέρδη μέσω του μηχανισμού αυτού. Οι παραγωγικές μονάδες που δεν είναι επιχειρήσεις δε διαθέτουν τα προϊόντα με αυτόν τον τρόπο (έναντι μιας αξίας ανταλλαγής μέσω του μηχανισμού της αγοράς) και η επιβίωσή τους δεν εξαρτάται από αυτό.

Η επιχείρηση συνδέεται με την ανάληψη κινδύνου. Αυτό σημαίνει ότι η λειτουργία μιας επιχείρησης ή μια επιχειρηματική δραστηριότητα συνδέεται με πιθανότητα κέρδους ή ζημίας.

1.2.1.2 Η Επιχείρηση ως Κοινωνική Οργάνωση

Η επιχείρηση αποτελεί μια οργάνωση, όπως αυτή έχει περιγραφεί στις προηγούμενες σελίδες. Είναι χρήσιμο όμως εδώ να τονιστούν και τα κοινωνικά της στοιχεία. Η επιχείρηση αποτελεί μια κοινωνική πραγματικότητα ή "κοινωνική κατασκευή", αφού αποτελείται από ανθρώπους. Αυτό συνοπτικά σημαίνει ότι:

- εκφράζει έναν τρόπο συλλογικής δράσης.
- αναπτύσσονται κοινωνικές σχέσεις
 - διαπροσωπικές σχέσεις
 - σχέσεις αλληλεγγύης, κτλ.
- αποτελεί μια κοινωνική οργάνωση στην οποία
 - υπάρχουν
 - συγκρούονται
 - γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης
 - διαφορετικά συμφέροντα
 - διαφορετικών ομάδων, π.χ. εργαζόμενοι-εργοδότες.
- υπάρχουν σχέσεις εξουσίας, με την έννοια ότι για κάθε ζήτημα που απαιτείται απόφαση υπάρχει "νόμιμο" δικαίωμα, που προσδιορίζει
 - ποιος ή ποιοι θα αποφασίσουν
 - ποιοι είναι υποχρεωμένοι να συμμορφωθούν σ' αυτήν ή να την εκτελέσουν
- λειτουργεί σύμφωνα με ένα πλαίσιο τυπικών ή άτυπων κανόνων που

}	- <u>ρυθμίζουν</u>	την	- <u>ατομική</u>	<u>συμπεριφορά</u>
	- <u>υποχρεώνουν</u>		- <u>ομαδική</u>	
- εκτός από προϊόντα ή υπηρεσίες,
 - προσφέρει απασχόληση
 - ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών
 - "αισθάνεται" κοινωνική ευθύνη απέναντι στο περιβάλλον της.

1.2.1.3 Η Επιχείρηση ως Θεσμός

Η επιχείρηση αποτελεί

- ένα θεμελιώδη θεσμό ίσης σπουδαιότητας με αυτή των υπολοίπων θεσμών
- βασικό πυλώνα της κοινωνίας

Η ανάπτυξη,
 η ευημερία,
 η κοινωνική δικαιοσύνη
 η εξέλιξη των κοινωνιών → συνδέονται άμεσα με τον θεσμό της επιχείρησης.

Προσδιορίζονται σε σημαντικό βαθμό από το πλαίσιο ρυθμιστικών διατάξεων π.χ. (Σύνταγμα, νόμος) κάθε κοινωνίας

- η ίδρυση
- η λειτουργία κάθε επιχείρησης
- οι σχέσεις μεταξύ αυτής και του περιβάλλοντός της (π.χ. εργαζόμενοι, μέτοχοι, προμηθευτές, δανειστές, πελάτες) που συνδέονται με την επιχείρηση
- ο “θάνατός” της (η διάλυσή της).

Η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να

- διατυπώνει επισήμως τους βασικούς κανόνες που διέπουν τη φύση και τη λειτουργία της (π.χ. καταστατικό)
- διαθέτει θεσμική οργάνωση (Γενική Συνέλευση, Διοικητικά Συμβούλια, κτλ.).

1.2.1.4 Η Πολιτισμική Διάσταση της Επιχείρησης

Η επιχείρηση πέρα από την οικονομική, θεσμική και κοινωνική της οργάνωση διαθέτει και αναπτύσσει τη δική της κουλτούρα.

Κουλτούρα νοείται ένα σύστημα κοινών ⇒

- αξιών
- πιστεύω
- ενοιών
- παραδοχών
- συμβόλων
- εθίμων
- κανόνων
- προτύπων

⇒ που ισχύουν σε μια ομάδα
 ⇒ ανθρώπων ή μια οργάνωση

Η κουλτούρα αποτελεί ένα από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία μιας κοινωνικής οργάνωσης, αφού προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία της.

Προσδιορίζει

- τις σχέσεις των ανθρώπων στο πλαίσιο της οργάνωσης
- τις σχέσεις της οργάνωσης με το περιβάλλον της
- τις στάσεις της οργάνωσης ως προς τα προϊόντα, τους πελάτες, το περιβάλλον κτλ.

Πρόκειται για μια φιλοσοφία η οποία

- δίνει κατεύθυνση στα άτομα και τις ομάδες
- συμβάλλει στη συνοχή, την αρμονία και την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ αυτών στο πλαίσιο της οργάνωσης.

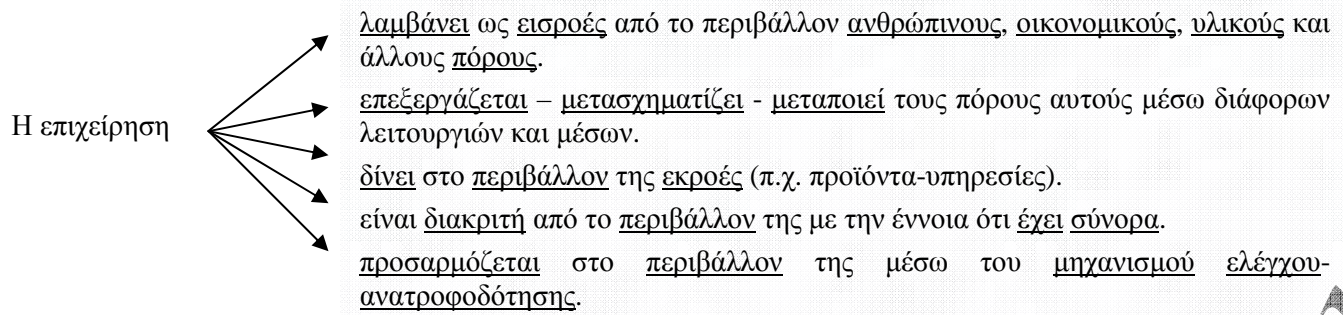
Για παράδειγμα, αν σε μια ομάδα ατόμων υπάρχει ως “κοινή αξία” η εμπιστοσύνη, τότε τα μέλη της στηρίζονται σε αυτήν και συμπεριφέρονται με βάση αυτήν.

1.2.1.5 Η Επιχείρηση ως Σύστημα

Όπως κάθε οργάνωση, έτσι και η επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σύστημα, και, συνεπώς, να γίνει αντιληπτή και να μελετάται ως τέτοιο.

Σύστημα

- είναι ένα σύνολο στοιχείων ή μερών
- τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις αλληλεπίδρασης
- και αποτελούν μια ολότητα

Με βάση τη συστημική προσέγγιση, η διοίκηση των επιχειρήσεων

→ απαιτεί την κατανόηση και τη μελέτη του κάθε στοιχείου-μέρους της ξεχωριστά
 → αλλά και τις σχέσεις μεταξύ αυτών

Για παράδειγμα, δεν αρκεί μόνο να μελετηθεί η τεχνολογία μιας επιχείρησης, αλλά και η σχέση αυτής με τους ανθρώπους. Αυτό ασφαλώς συνεπάγεται και για την επιχείρηση, όπως και για κάθε άλλο οργανισμό, τη διεπιστημονική προσέγγιση των ζητημάτων της διοίκησής τους.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΜΑΡΙΝΟΣ
Οικονομολόγος – Εκπαιδευτικός
www.economics.edu.gr